

Od redakcji

Redaktorzy niniejszego tomu mają niewątpliwy zaszczyt oddać w ręce Czytelników i Czytelniczek tom poświęcony Profesor Annie Pałubickiej i zawierający prace dydaktyczne Jej z okazji Jubileuszu 70. urodzin oraz 45-lecia pracy naukowo-dydaktycznej. Zawarte tu teksty ofiarowane zostały zarówno przez osoby, które, piastując rozmaite stanowiska kierownicze, czuwały nad rozwojem i karierą Szanownej Jubilatki na różnych ich etapach, jak i przez współpracowników i współpracowniczki Profesor Pałubickiej, czy wreszcie przez Jej uczniów i uczennice, którzy dzięki Jej pomocy zdobywali naukowe szlify oraz akademickie stopnie i tytuły.

Jest niezwykle znamienne, iż teksty zawarte w niniejszym tomie reprezentują bardzo szerokie spektrum problemowe, zarówno jeśli idzie o mnogość zagadnień przedmiotowych, jak i zakres dyscyplin badawczych. Wynika to rzecz jasna z faktu, iż działalność intelektualna Szanownej Jubilatki jest – by użyć sformułowań niezwykle dziś popularnych – ze wszech miar inter-, trans- i multidyscyplinarna, tudzież – by odwołać się do klasycznego sformułowania – stanowi świadectwo głęboko humanistycznej natury umysłu Profesor Pałubickiej, dla którego nic, co ludzkie – w szczególności ponadindywidualnie ludzkie, czyli kulturowe – nie jest obce. Jubilatka jako filozofka kultury uczyniła bowiem przedmiotem swego namysłu nie tylko samą kulturę („kulturę w ogóle”), lecz również poszczególne jej dziedziny, a także dyscypliny wiedzy zajmujące się ich badaniem (które wszelako w ostatecznym rozrachunku również są dziedzinami kultury).

Bogactwo zawartych w niniejszym tekście rozpraw uporządkowaliśmy w sposób podkreślający wzmiankowaną wielopłaszczyznowość i różnorodność. Zgrupowaliśmy teksty w swoiste sekcje tematyczne, których tytuły stanowią rozwinięcie frazy autorstwa Szanownej Jubilatki: „Jak mamy myśleć o naszym (wytworzonym) myśleniu?”. Traktujemy teksty jako wyrazy różnych sposobów, na jakie można odnieść się do naszego myślenia o konkretnych dziedzinach kultury lub zjawiskach kulturowych, a także o poszczególnych dyscyplinach je badających. Rzecz jasna, zaproponowany tu układ nie jest jedynym możliwym, a wiele spośród tekstów jest na tyle wielowymiarowych, iż mogłyby się znaleźć w innych blokach tematycznych – zarówno takich, które wyróżniliśmy w niniejszej księdze,

jak i takich, które nie są tu obecne. Pozostaje nam jedynie żywić nadzieję, iż zaproponowany przez nas porządek spotka się z przychylnym przyjęciem zarówno Autorów i Auterek tekstów, Czytelników tomu „Filo-Sofiji”, jak i nade wszystko Szanownej Jubilatki.

Część pierwsza, poprzedzająca niniejszy wstęp odredakcyjny, zawiera blok tekstów stanowiących swoiste propozycje odpowiedzi na pytanie o to, jak myśleć o naszym myśleniu o Annie Pałubickiej i Jej twórczości – są to prace skupiające się na kreśleniu intelektualnego i pozaintelektualnego portretu Szanownej Jubilatki, a także wykazy Jej aktywności publikacyjnej, promotorskiej i recenzenckiej. Kolejne bloki tematyczne dotyczą dyscyplin humanistycznych, które w toku edukacji i kariery zawodowej Szanownej Jubilatki stanowiły – m.in. ze względu na wybierane kierunki studiów oraz miejsca zatrudnienia – szczególnie przedmiot Jej zainteresowania: archeologii, antropologii kulturowej i antropologii kultury, historii oraz filozofii. Sekcja tematyczna dotycząca nauki w ogóle i/lub poszczególnych nauk przyrodniczych lub społecznych podejmuje problemy ich metodologii, genezy oraz funkcji.

Osobny blok stanowią teksty traktujące o ekonomii (oraz badanej przez nią gospodarce) – obszar ten co prawda nie stanowił nigdy centralnego przedmiotu zainteresowań Jubilatki, w pewnym jednak sensie towarzyszył, Jej począwszy od wczesnych prac nad społecznymi determinantami nauki, a skończywszy na autorskiej analizie przyczyn niedawnego kryzysu finansowego.

Następna sekcja grupuje prace poświęcone zagadnieniom dotyczącym dziedziny kultury, w której badanie Profesor Anna Pałubicka – jak wiadomo – wniosła szczególnie istotny wkład: magii. Wreszcie wyróżniamy blok tematyczny zawierający teksty poruszające – także zajmujący ważne miejsce wśród zainteresowań Jubilatki – problem przemian w kulturze, omawiające zarówno metodologiczne aspekty ich badania, jak i konkretne diagnozy dotyczące fundamentalnych transformacji kulturowych zachodzących w przeszłości oraz współcześnie.

Powyższe wyliczenie dostarcza pewnego rozeznania w wielopłaszczyznowości i bogactwie dociekań intelektualnych Profesor Pałubickiej. Niemniej, korzystając z okazji, jaką niewątpliwie jest Jubileusz i związana z nim publikacja niniejszego tomu, warto wspomnieć także o równie wielopłaszczyznowej i bogatej osobowości Szanownej Jubilatki – zwrócimy tu rzecz jasna uwagę jedynie na wybrane jej aspekty. Pierwszy z nich to wyjątkowe zaangażowanie i pasja, z jaką Profesor Anna Pałubicka zajmuje się pracą teoretyczną i naukową. Ten zapał i determinacja mogą zarazem zarażać, jak i przerażać.

Pierwszy przypadek dotyczy wielu osób, które zainspirowane wykładami lub tekstami Pani Profesor, podejmowały stawiane przez Nią problemy. Tym samym angażowały się w fascynujący dialog, który nie zawsze dobiegał końca podczas – często wielogodzinnych – rozmów i seminariów, lecz nierzadko był kontynuowany mailowo lub telefonicznie czy też na następnych spotkaniach.

Drugi przypadek odnosi się z kolei do sytuacji, w których Szanowna Jubilatka w sposób niepowtarzalnie dociekliwy i nieustępliwy zasypywała przy rozmaitych okazjach niewygodnymi pytaniami zarówno swoich intelektualnych adwersarzy, jak i sojuszników, nie godząc się na gnuśny Uniwersytet podobnie, jak Sokrates nie godził się na gnuśne Ateny. Ta umiejętność i odwaga formułowania merytorycznych i krytycznych – a nie złośliwych czy grzecznościowych – komentarzy i pytań jest cechą osobowości Jubilatki, której wiele osób z pewnością doświadczyło, i którą – czego jesteśmy pewni – należy docenić w sposób szczególny.

Natychmiast i koniecznie trzeba jednak dodać – przechodząc tym samym do drugiej cechy osobowości wyróżniającej Szanowną Jubilatkę – że te osoby, których bezkompromisowość i energia nie przerażały, lecz зараżały, miały szansę przekonać się o Jej wielkiej empatyczności, gotowości do służenia pomocą i życzliwości. Bardzo liczna jest przecież grupa osób, które doświadczyły od Niej bezinteresownego wsparcia, cennych rad oraz zrozumienia zarówno w odniesieniu do problemów związanych z życiem uniwersyteckim, jak i życiem poza Akademią – począwszy od zmagania z wyzwaniem uczelnianej administracji, a skończywszy na problemach zdrowotnych czy nawet praktycznych radach dotyczących np. przeciekającego dachu.

Pozostaje nam żywić nadzieję, iż niniejsza księga spełni swoją zasadniczą rolę, jaką jest uhonorowanie doniosłych poznawczo dokonań naukowo-teoretycznych i dydaktycznych Profesor Anny Pałubickiej oraz jej wyjątkowej osobowości. W imieniu Autorów i Auterek zawartych w tomie tekstów, a także w imieniu własnym składamy Szanownej Jubilatce życzenia wszelkiej pomyślności, wielu lat w zdrowiu i nieustannego zadowolenia z pracy intelektualnej. Jeszcze raz dziękujemy za inspiracje, jakich dostarczyła nam wszystkim swoimi przemyśleniami w książkach, tekstach pomniejszych, wykładach, wystąpieniach oraz rozmowach, jakie z nami prowadziła. Jednocześnie wyrażamy nadzieję, że będzie nam dane z tych inspiracji jak najdłużej czerpać.

Grzegorz A. Dominiak, Maciej Musiał

